

..... Στα μέρη της Φιδόσκαλας και του Προσηλιάκου

Στο πλαίσιο της καθιερωμένης καλοκαιρινής εξόρμησης του Φ.Ο.Σ. σε εν πολλοίς άγνωστα μέρη της χώρας μας ο Σύλλογός μας επισκέφθηκε για 4 ημέρες περίπου μία περιοχή των Αγράφων που περιλαμβάνει τις κορυφές Πέντε Πύργοι (2.004μ.), Σβόνι (2.040μ) και Προσηλιάκος (1.861μ). Η τελευταία ημέρα της πολυήμερης αυτής εξόρμησης αφιερώθηκε στο πέρασμα του Κρικελλοπόταμου σε κάποιο σημείο του οποίου υπάρχει το περίφημο και γνωστό πια σε πάρα πολλούς «Πάντα Βρέχει». Το σημείο αυτό (καταρράκτες) όντως εντυπωσιακό, από την πλειονότητα

των επισκεπτών προσεγγίζεται από το χωριό Ροσκά ή από το Μεγάλο χωριό κοντά στο Καρπενήσι. Η ομάδα μας όμως όπως και κατά το παρελθόν (16-17.7.2016) διέσχισε σχεδόν όλη την πορεία από τη γέφυρα μεταξύ των χωριών Κρίκελλο και Δομνίστα μέχρι τη συμβολή του ποταμού αυτού με τον Καρπενησιώτη στη θέση Διπόταμα.

Οι καιρικές συνθήκες, παρατεταμένος καύσωνας άνω των 40°C που επικρατούσε τις ημέρες που είχε προγραμματιστεί η πορεία, έδειχναν το όλο εγχείρημα να είναι παράτολμο και σχεδόν επικίνδυνο. Αρκετές φορές αναρωτηθήκαμε εάν με αυτές τις συνθήκες πρέπει να βρεθούμε αντιμέτωποι με τις απαιτήσεις της διαδρομής, η οποία, λόγω του πολυήμερου, απαιτούσε βαρύ σακίδιο με απαραίτητα εφόδια τροφών και κυρίως νερού καθόσον οι πηγές στην περιοχή είναι λιγιστές. Παρόλα αυτά, την 19^η Ιουλίου 2023, 27 άτομα βρισκόμασταν στο λεωφορείο έτοιμοι για την εξόρμησή μας, η οποία τελικά απεδείχθη όντως δύσκολη και απαιτούσε μάλιστα περισσότερο χρόνο από αυτόν που είχαμε υπολογίσει για την πραγματοποίησή της. Αυτό έγινε ιδιαίτερα αντιληπτό όταν έπρεπε από το χωριό Ανθηρό να φτάσουμε στην περιοχή Καμάρια, μία διαδρομή 30χλμ. η οποία πραγματικά δεν μπορούσε να

γίνει χωρίς την ανέλπιστα βοήθεια αγροτικών αυτοκινήτων που ο καλόκαρδος Γιάννης Χόντος, ιδιοκτήτης της μοναδικής ταβέρνας του χωριού, επιστράτευσε. Το ίδιο επίσης συνέβη όταν μονοπάτι που από το παρελθόν γνωρίζαμε ότι υπάρχει από την περιοχή Λάπατο μέχρι το χωριό Μάραθος έχει πλέον κυριολεκτικά χαθεί, σκεπασμένο με πυκνές φτέρες και κάθε είδους βλάστηση.

Η πορεία άρχισε λίγο πάνω από το Ανθηρό με ανηφορική πορεία μέχρις ότου βρούμε σημάδια στις βελανιδιές του δάσους που εκεί κυριαρχεί και συνεχίστηκε

στο δάσος αυτό για ώρες μέχρις ότου δεξιά μας συναντήσαμε πηγή την οποία γρήγορα προσπεράσαμε για να συνεχίσουμε ατυχώς την πορεία σε μη σηματοδοτημένο μονοπάτι μέχρις ότου κατάκοποι φτάσαμε λίγο πριν πέσει το φως, σε ξέφωτο όπου και αποφασίσαμε να στρατοπεδεύσουμε, έτσι, χωρίς αντίσκηνα και

να περάσουμε τη νύχτα η οποία τουλάχιστον δεν ήταν ζεστή καθώς το υψόμετρο που είχαμε φτάσει ήταν γύρω στα 1800μ περίπου.

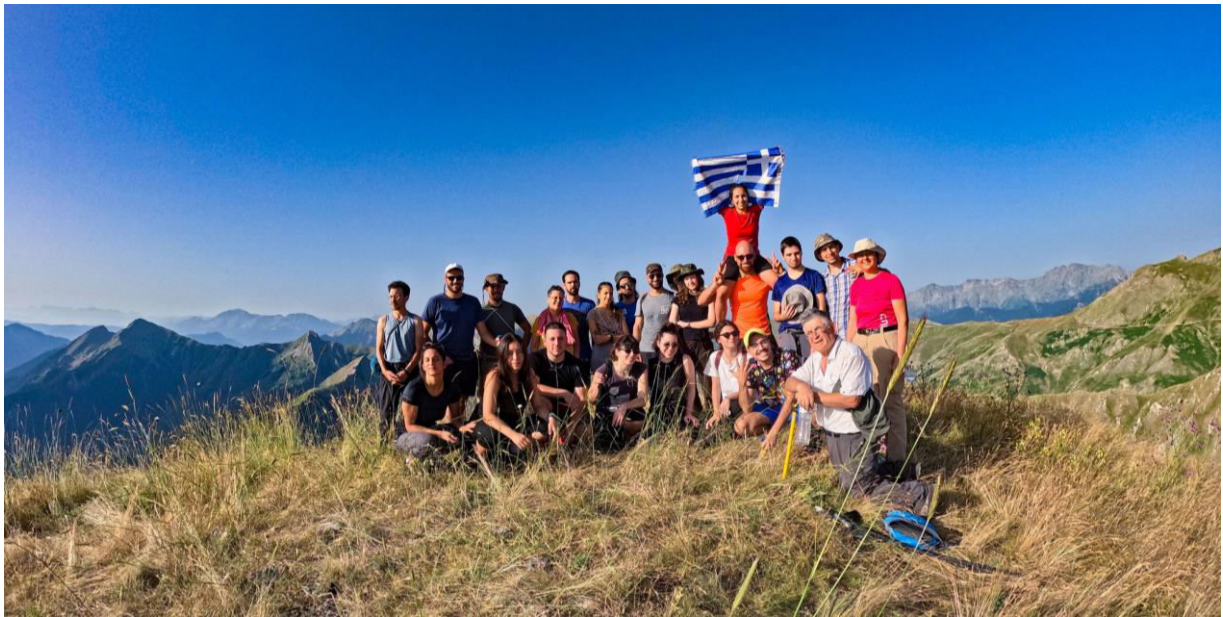
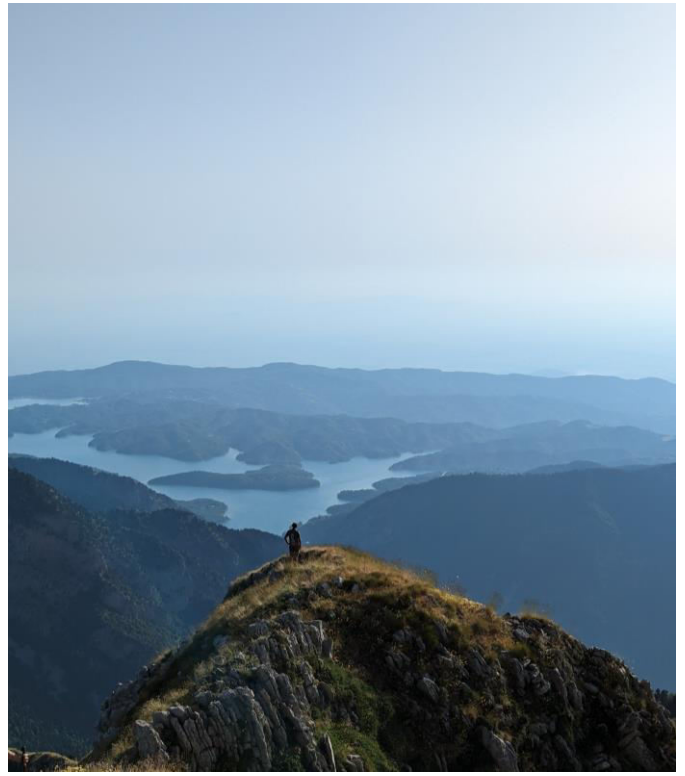
Το βουνό Πέντε Πύργοι όντως εντυπωσιακό, περιλαμβάνει όπως και το όνομά του υποδηλώνει, 5 κορυφές, στην υψηλότερη των οποίων (2.004μ.) έπρεπε να βρεθούμε. Αλλά και η προσέγγιση προς την κορυφή αυτή δεν ήταν ιδιαίτερα εύκολη με τη διαρκή ανάβαση και κατάβαση χαμηλότερων υψωμάτων που τη συνέδεαν με την κύρια κορυφογραμμή που έπρεπε να διασχίσουμε για να

καταλήξουμε στην κορυφή. Το τελικό τμήμα της πορείας αυτής είναι γνωστό για την αγριότητα και τη δυσκολία του (έχουν συμβεί εκεί θανατηφόρα ατυχήματα), ιδιαίτερα στενό, με θεόρατους γκρεμούς δεξιά και αριστερά, είναι κατορθωτό μόνο με τη βοήθεια ήδη εγκατεστημένων συρματόσχοινων και ειδικών ατσάλινων σκαλοπατιών. Περιχαρής η ομάδα έφθασε στο ψηλότερο σημείο απ' όπου η θέα των γύρω κορυφών όντως ήταν μοναδική. Η κατάβαση έγινε από κανονικό,

σηματοδοτημένο μονοπάτι και φτάνοντας πάλι στην πηγή, κοντά στην οποία αρκετά ξεκουραστήκαμε σε συστάδα ελάτης για να προστατευτούμε από τον ανηλεή ήλιο καθ' όλη την πορεία σε γυμνό πεδίο από την κορυφή μέχρι εκεί.

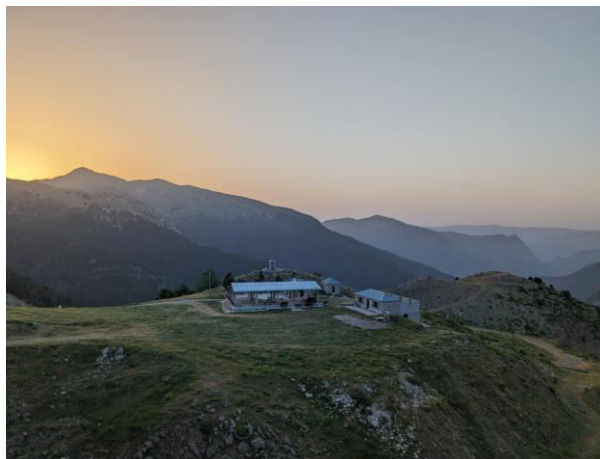

Η επιστροφή στο χωριό Ανθηρό έγινε αρκετά σύντομα και η απόλαυση του νερού στο σώμα μας ήταν κάτι παραπάνω από ανακουφιστική.

Ακολούθησε η μετάβασή μας κάτω από την κορυφή Σβόνι (2.040μ.), με τα αγροτικά αυτοκίνητα όπως προαναφέρθηκε, κορυφή την οποία επισκέφθηκαν μόνο 10 από

την ομάδα μας, οι οποίοι τελικά μας βρήκαν στην περιοχή Καμάρια που υπόλοιποι είχαν φτάσει νωρίτερα. Στο μέρος αυτό, ονομαστό σε πολλούς για την ομορφιά

του, υπάρχει μεγάλο στέγαστρο, μικρή εκκλησία, κτίσμα που ενδεχομένως μπορεί να χρησιμοποιηθεί εάν κάποιος το ζητήσει ως καταφύγιο και πηγή.

Την άλλη ημέρα, πολύ πρωΐ ξεκινήσαμε με σκοπό να φτάσουμε το χωριό

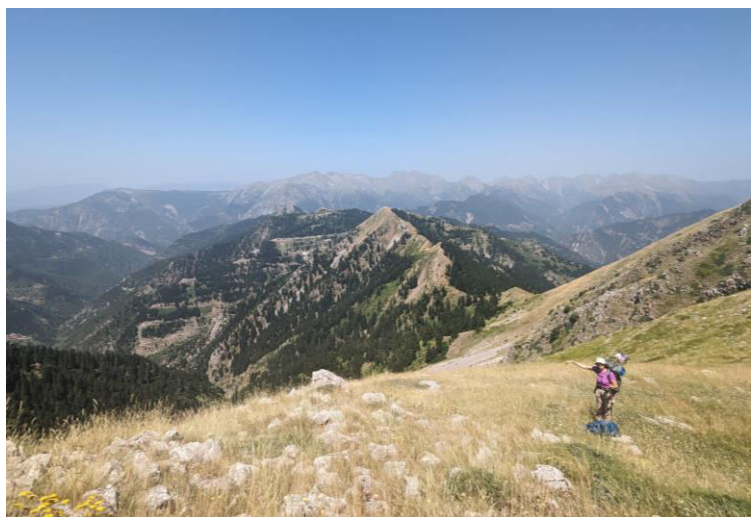
Μάραθος. Το χωριό αυτό, γνωστό ως γενέτειρα του περίφημου Κατσαντώνη, ήταν

όπως προαναφέρθηκε στόχος της τρίτης ημέρας και το είχαμε ιδιωτικά επισκεφθεί στο πλαίσιο άλλων πορειών μας με ορειβατικούς συλλόγους και γνωρίζαμε ότι από εκεί υπάρχει μονοπάτι ανηφορικό μέχρι την περιοχή όπου και η ομάδα μας έφτασε κατηφορίζοντας από τον Προσηλιάκο στην κορυφή του οποίου φτάσαμε περνώντας

από την περίφημη Φιδόσκαλα.

Έτσι λοιπόν, πότε βρίσκοντας πότε χάνοντας το μονοπάτι από τα Καμάρια και

πάνω στη Φιδόσκαλα, φτάσαμε στους πρόποδες του Προσηλιάκου – η ονομασία του οποίου προέρχεται από το γεγονός ότι η ανατολή του ηλίου πρώτα βρίσκει τις

πλαγιές του βουνού αυτού για κάποιον που το αντικρίζει από τα γύρω χωριά. Η πληροφορία από βοσκό για ύπαρξη άγνωστης όμως σε εμάς κρυφής πηγής απεδείχθη σωτήρια.

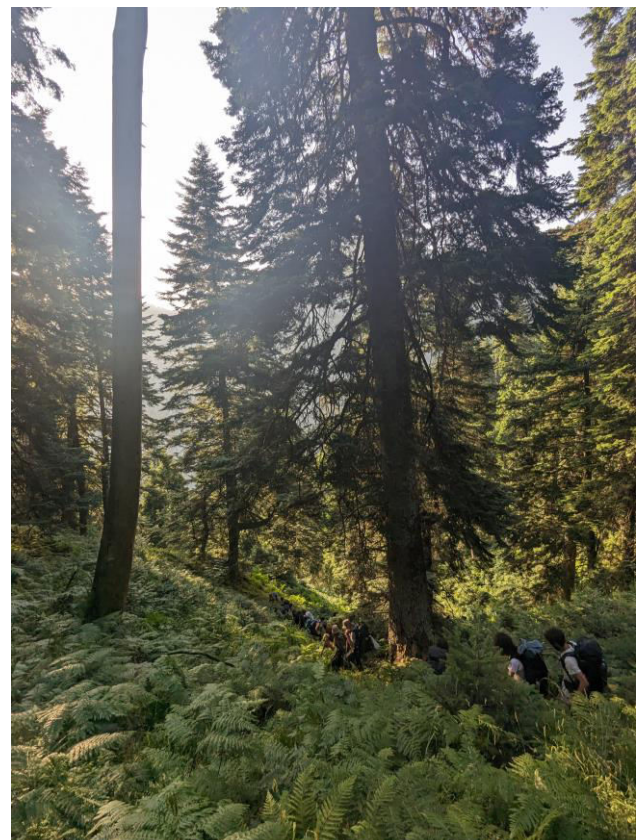
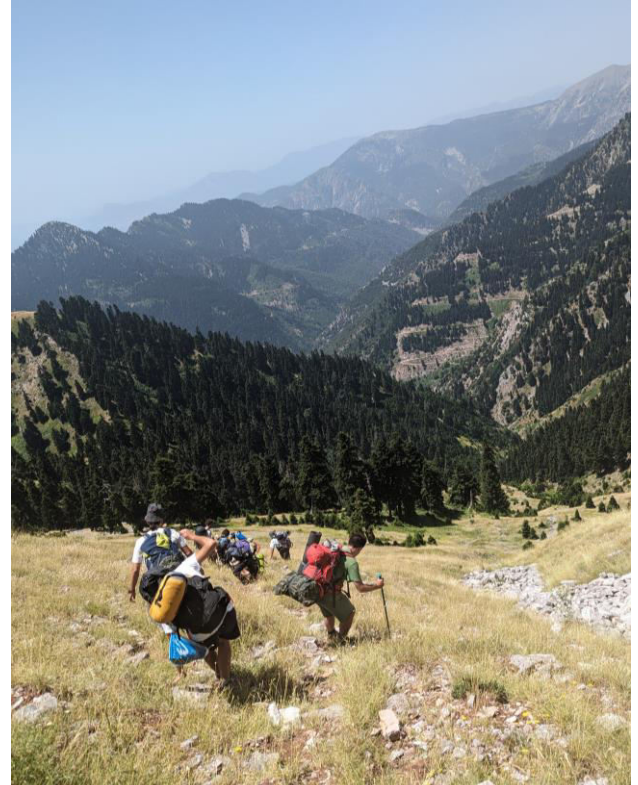

Γεμίσαμε ό,τι είχαμε με το δροσερό νερό της και αφού ανηφορίσαμε την απότομη πλαγιά του Προσηλιάκου αρχίσαμε να κατηφορίζουμε νοτιότερα προς το χωριό Μάραθος, το οποίο και βλέπαμε ότι πολύ δεν απείχε από εκεί. Ήδη βλέπαμε την περιοχή της πηγής Λάπατο όπου και η περίφημη μονομαχία του Κατσαντώνη με τον διαβόητο Βελιγκέκα, που με οδηγίες του Αλή Πασά βρέθηκε στην περιοχή αυτή να κυνηγήσει και εξοντώσει τον ανυπότακτο αυτόν κλέφτη. Η πλαγιά του Προσηλιάκου στην κατάβασή της ήταν ιδιαίτερα δύσκολη μέχρι και επικίνδυνη καθόσον η αβόσκητη βλάστηση με κάθε είδους γρασίδια δεν επέτρεπε την πορεία παρά μόνο χρησιμοποιώντας πολλές φορές το ελεγχόμενο γλίστρημα πάνω σε αυτή. Η βλάστηση αυτή, ιδιαίτερα πλούσια (περιελάμβανε και μεγάλες ποσότητες από τσάι του βουνού) λόγω της δραστηκής μείωσης μέχρι και εξαφάνισης της κτηνοτροφίας δεν έχει παρά να μας κάνει να μελαγχολούμε για το γεγονός ότι τόνοι προϊόντων (γάλα, τυριά, κρέας) που θα μπορούσαν να παραχθούν απλώς δεν παράγονται, σε καιρούς

μάλιστα σημερινούς όπου η έλλειψη τέτοιων προϊόντων είναι καταφανής στην ελληνική οικονομία.

Η ομάδα από εδώ και πέρα, ήδη κατάκοπη, επιχειρούσε την ανεύρεση του μονοπατιού που προαναφέρθηκε ότι συνδέει το χωριό Μάραθος με την περιοχή,

γεγονός που απεδείχθη ανέφικτο καθόσον η πυκνή βλάστηση κάλυπτε οποιοδήποτε ίχνος υποτιθέμενου προϋπάρχοντος μονοπατιού έτσι ώστε κυριολεκτικά περιπλανώμενοι βρεθήκαμε σε ύψωμα απ' όπου η πρόσβαση στο χωριό ήταν αδύνατη λόγω των γκρεμών που περικύκλωναν το μέρος όπου είχαμε σταθεί.

Η νύχτα πλησίαζε, το νερό πλέον λιγοστό στα παγούρια μας, η κούραση εμφανής και οι αποφάσεις στο εάν πρέπει να συνεχίσουμε ή να διανυκτερεύσουμε και να επιχειρήσουμε την επόμενη ημέρα το πρωί δύσκολη και όχι ομόφωνη. Τελικά αποφασίστηκε η συνδρομή της υπηρεσίας του 112 και πράγματι οι υπηρεσίες που εμπλέκονται εν προκειμένω και με τις οποίες ήρθαμε σε επαφή (Πυροσβεστική, κοντινοί δήμοι, Πρόεδρος του Μάραθου) ενδιαφέρθηκαν. Την ουσιαστική όμως βοήθεια σκεφτήκαμε ότι θα τη δώσουν μόνο οι άνθρωποι του χωριού (παλιοί κτηνοτρόφοι κ.λπ.) καθόσον μόνο αυτοί θα μπορούσαν να γνωρίζουν τα κλεισμένα μονοπάτια και να φτάσουν στο δύσβατο σημείο στο οποίο είχαμε εμείς αποκλειστεί. Και πράγματι, με τη βοήθεια του Προέδρου του χωριού κ. Νίκου

Μπούρα, προσεφέρθη ο κ. Παναγιώτης Πεσλής που αν και 78ντούτης, με περισσή προθυμία, δύναμη και ενθουσιασμό μας συμβούλεψε να κατέβουμε από το ύψωμα που βρισκόμασταν πάλι κοντά στην πηγή Λάπατο όπου και μας συνάντησε και προσφέροντας μάλιστα σε αρκετούς από εμάς νερό που τόσο πολύ επιζητούσαμε και έτσι χωρίς φακό αυτός, σε νυχτερινή πλέον δύσβατη, κατηφορική, κακοτράχαλη πορεία, μας έφερε κοντά σε δασικό δρόμο όπου και αυτοκίνητα της Πυροσβεστικής

μας περίμεναν και μας μετέφεραν μετά από λίγα χιλιόμετρα στο χωριό Μάραθος. Εκεί ήδη ο κ. Μπούρας που έχει και τη μοναδική ταβέρνα στο χωριό είχε ετοιμάσει -όπως είχαμε ως Σύλλογος κανονίσει- ό,τι πραγματικά χρειαζόμασταν εκείνη την στιγμή για τη σωματική και ψυχική ανάταξη μας. Τονίζουμε για μια ακόμη φορά εδώ τη λεβεντιά, τη

δοτικότητα και προσφορά του παλιού αυτού ξωμάχου των βουνών μας, το όνομα

του οποίου σε αντίθεση με τους υπόλοιπους -που κι αυτοί ενδιαφέρθηκαν πράγματι- δεν αναφέρθηκε στα νέα που κυκλοφόρησαν για το συμβάν. Η ξεκούραση με τον ύπνο απαραίτητη, παρόλα αυτά όχι τόσο ώστε να αρνηθούμε τη μεταφορά πάλι με αγροτικά από το χωριό μέχρι τον οικισμό Βαρβαριάδα στις όχθες του Αγραφιώτη ποταμού όπου και μας περίμενε το λεωφορείο που μας μετέφερε μέσω Καρπενησίου στο χωριό Δομνίστα.

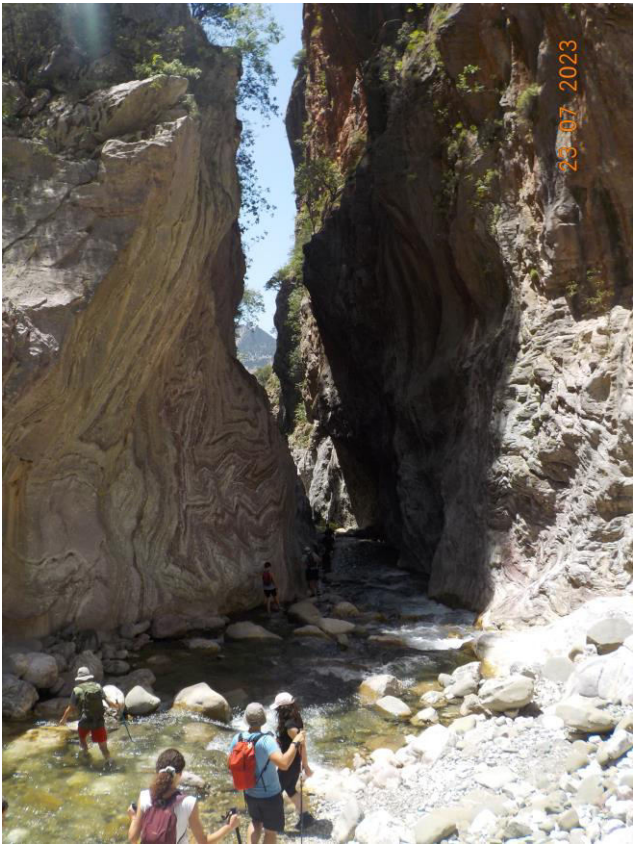
Εκεί, σε ένα όμορφο μέρος κοντά στο χωριό, περιτριγυρισμένο από δένδρα

κοιμηθήκαμε και πολύ νωρίς το πρωί ξεκινήσαμε να φτάσουμε στη γέφυρα του Κρικελλοπόταμου, λίγα χιλιόμετρα πιο κάτω, από όπου ξεκινήσαμε την πορεία διάσχισής του με επικεφαλείς την Ε. Πάνου και τον Ν. Αγαλόπουλο. Από τους συμμετέχοντες ελάχιστοι είχαν πραγματοποιήσει την πορεία αυτή παλαιότερα, έτσι ώστε οι περισσότεροι να απολαύσουν την ομορφιά του φαραγγιού καθ' όλη την καθοδική πορεία του, να κολυπήσουν αρκετές φορές στις ολόδροσες και ολοκάθαρές υδάτινες συλλογές του, να παρατηρήσουν την πανίδα και χλωρίδα που απαντά εκεί και να απολαύσουν το εξαιρετικό σκηνικό που το «Πάντα Βρέχει» παρουσιάζει. Για πιο λεπτομερή περιγραφή του όλου σκηνικού και των συναισθημάτων που στον καθένα δημιουργούνται παραπέμπουμε σε σχετική δημοσίευση που έχει αναρτηθεί για την εκδρομή που πραγματοποιήθηκε το 2016.

Στην επιστροφή από τα Διπτόταμα στο Πανεπιστήμιό μας όπου φτάσαμε αργά το βράδυ, γεμάτοι με εντυπώσεις για τις καλές αλλά και δύσκολες στιγμές που βιώσαμε, θα μας μένει πάντα στο νου το γρήγορο δρασκέλισμα του ζαρκαδιού κάτω από την κορυφή του Προσηλιάκου, η οικογένεια αγριογούρουνων στα Καμάρια, που ανηφόριζε απέναντι προς την κορυφή Νιάλα,

ακόμη όμως και η έκφραση της αποφοίτου μας Σοφίας Γκρέτση που αβίαστα ειπώθηκε εκεί που, κουρασμένη κάτω από τη σκιά των ελατιών: «... Θεέ μου τι είναι αυτό που αυτή τη στιγμή ζω;... ».

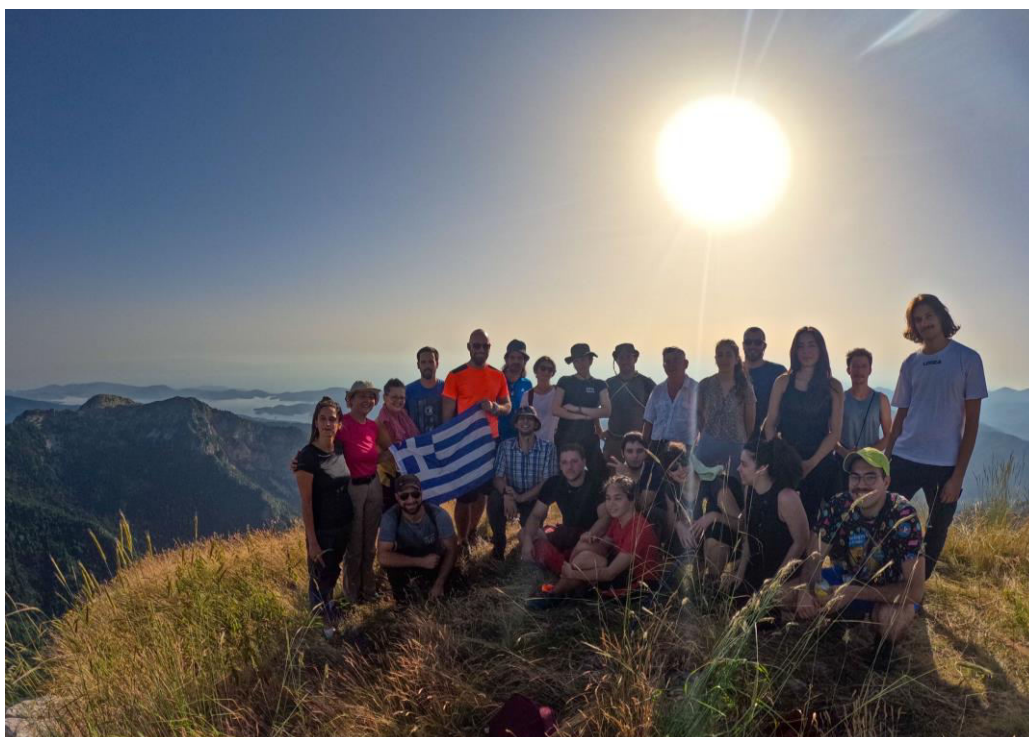

Στις πολυήμερες αυτές εκδρομές του Συλλόγου πάντα έχουμε την ευκαιρία να σφυρηλατείται η επικοινωνία των μελών της ομάδας με τις καλές και δύσκολες στιγμές και δεν μπορεί παρά να αναφέρουμε την πρωτοβουλία και συνεισφορά ορισμένων όπως του Ευγένιου Μιχαήλ, της Βασιλικής Κλωνάρα, του Αναστάση Πιτέρκα, του Στέλιου Φλώρακη και του Νίκου Αγαλόπουλου, αλλά και άλλων, που ως στρατοκόποι ακολουθούν με ενθουσιασμό τις δυσκολίες που μία τέτοια μορφή εξόρμηση σε δύσβατες ορεινές τοποθεσίες παρουσιάζει. Και η εξόρμηση αυτή του Συλλόγου μας στα ορεινά χωριά μας έδειξε ακόμα την καλοσύνη των κατοίκων τους έτσι ώστε και εδώ να θέλουμε να ευχαριστήσουμε εκτός των προαναφερθέντων και τους Χρήστο Παλιακό και Δημήτρη Αβράμο. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον Πρόεδρο της Δομνίστας για την υπόδειξη του χώρου κατασκήνωσης την στιγμή που τα γύρω χωριά λόγω εποχής και εκδηλώσεων δεν μπορούσαν να βοηθήσουν. Με τον τελευταίο μάλιστα είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε για συνεργασία στην αντιμετώπιση του προβλήματος της μυκητολογικής ασθένειας του *Urocystes platani*, που κυριολεκτικά έχει αφανίσει πολλά πλατάνια σε ρεματιές της χώρας μας. Η επαφή του Συλλόγου του Πανεπιστημίου μας με τους ανθρώπους των ορεινών και όχι μόνο περιοχών της χώρας μας αμφίδρομα συντελεί στην εκπαίδευση, συνεργασία και συνεισφορά σε θέματα ενδιαφέροντος σε αντικείμενα του Πανεπιστημίου μας, το οποίο ως «πανδιδακτήριο» αποτελεί εν προκειμένω πολύτιμο φορέα εκπαίδευσης και εφαρμογής.

Επιμέλεια κειμένου

Ν.Γ. Εμμανουήλ, Ομότιμος Καθηγητής

Δρ Ε.Ν. Πάνου, Ε.Δι.Π.

Οι φωτογραφίες επιλέχθηκαν μεταξύ των πολλών που αποτύπωσαν τα μέλη του Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α.: Αγαλόπουλος Νικόλας, Ιωάννου Ιωάννα, Κουτσολιάκος Παναγιώτης, Κλωνάρα Βασιλική, Ντουριέ Γιώργος, Πάνου Ελένη, Περβολιανάκης Δημήτρης, Πιτέρκας Αναστάσης, Φωτόπουλος Νίκος.